

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 218/2012-22

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 3. mája 2012 predbežne prerokoval sťažnosť E. M., D., zastúpenej J., s. r. o., D., konajúcou prostredníctvom konateľa a advokáta Mgr. R. V., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Námestovo v konaní vedenom pod sp. zn. 2 C 9/2008 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 5 C 371/2001), a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť E. M. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. januára 2012 doručená sťažnosť E. M., D. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len

„dohovor“) postupom Okresného súdu Námestovo (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 C 9/2008 [pôvodne vedenom pod sp. zn. 5 C 371/2001 (ďalej len „namietané konanie“)].

Z obsahu sťažnosti a obsahu súdneho spisu vyplýva, že okresným súdom je v súčasnosti pod sp. zn. 2 C 9/2008 vedené občianskoprávne konanie v právnej veci „o prikázanie nehnuteľnosti do výlučného vlastníctva“, ktoré začalo 12. novembra 2001 doručením žaloby vtedajšiemu Okresnému súdu Námestovo právnu predchodkyňou (dcérou) sťažovateľky MUDr. E. M. (ďalej aj „pôvodná navrhovateľka“), v ktorom má sťažovateľka od 15. júla 2010 (na základe uznesenia okresného súdu z toho istého dňa, pozn.) procesné postavenie navrhovateľky. Vec bola pôvodne vedená pod sp. zn. 5 C 371/2001 a po opätovnom zriadení Okresného súdu Námestovo (na základe zákona č. 511/2007 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov, pozn.) je vedená pod sp. zn. 2 C 9/2008.

Sťažovateľka v sťažnosti okrem iného uvádza:

«Konanie č. 2 C/9/2008 na Okresnom súde Námestovo (ďalej ako „OS Námestovo“) (pôvodné č. konania OS Námestovo 5 C/371/2001) sa začalo na návrh dcéry sťažovateľky – MUDr. E. M..., D. žalobou podanou na Okresnom súde Námestovo dňa 12. 11. 2001...

Novelou zákona č. 371/2004 Z. z. osídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky bol s účinnosťou od 01. 01. 2008 zriadený Okresný súd Námestovo, ktorého obvod tvorí územný obvod okresu Námestovo a územný obvod okresu Tvrdošín. t. j. došlo k zmene príslušnosti súdu na prejednanie Žaloby. Príslušným súdom na prejednanie Žaloby je od 01. 01. 2008 Okresný súd Námestovo...

Dňa 15. 07. 2010 súd uznesením pripustil zámenu účastníkov konania na strane žalobkyne.

Dňa 06. 09. 2010 sa na OS Námestovo uskutočnilo pojednávanie vo veci.

Dňa 04. 10. 2010 sa na OS Námestovo uskutočnilo pojednávanie vo veci.

Dňa 22. 11. 2010 sa na OS Námestovo uskutočnilo pojednávanie vo veci.

Dňa 22. 11. 2010 súd vyzval obec O. o podanie správy ohľadom stavebných úprav nehnuteľnosti súpisné č. 977, k. ú. O.

Dňa 22. 11. 2010 súd vyzval správu katastra N. o podanie správy, či nehnuteľnosť súpisné č. 977, k. ú. O. zasahuje aj do iných parciel.

Dňa 31. 01. 2011 sa na OS Námestovo uskutočnilo pojednávanie vo veci.

Dňa 17. 03. 2011 súd vydal uznesenie o ustanovení znalca Ing. K. na podanie znaleckého posudku.

Dňa 14. 09. 2011 sa na OS Námestovo uskutočnilo pojednávanie vo veci.

Dňa 26. 10. 2011 sa na OS Námestovo uskutočnilo pojednávanie vo veci.

Dňa 16. 11. 2011 sa na OS Námestovo uskutočnilo pojednávanie vo veci.

Dňa 24. 11. 2011 súd vydal uznesenie o ustanovení znalca Ing. Ž. na podanie znaleckého posudku...

Sťažovateľka sa domnieva, že konanie č. 2 C/9/2008 vedené na Okresnom súde Námestovo (pôvodné č. konania OS Námestovo 5 C/371/2001) začaté dňa 12. 11. 2001, ktoré nie je do dnešného dňa právoplatne skončené, porušuje právo sťažovateľky na prejednanie veci bez zbytočných prietáhov...

že jej právo na prejednanie veci bez zbytočných prietáhov je v konaní OS Námestovo č. k. 2 C/9/2008 porušované aj tým, že OS Námestovo v konaní vykonáva neustále nové dôkazy a to predovšetkým opakované žiadosti na správu katastra N. (14. 11. 2001, 18. 10. 2006, 21. 12. 2006, 24. 01.2007, 22. 11. 2010), opakované žiadosti na obecny úrad O. (11. 10. 2002, 15. 05. 2009, 19. 04. 2010, 22. 11. 2010), opakované ustanovenie znalca na podanie znaleckého posudku (27. 01. 2009, 17. 03. 2011, 24. 11. 2011)...»

Na základe argumentácie uvedenej v sťažnosti sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd o nej takto rozhodol:

„1. Základné právo E. M... na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Námestovo v konaní vedenom pod sp. zn. 2 C/9/2008 (pôvodné č. konania OS Námestovo 5 C/371/2001) porušené bolo.

2. Okresnému súdu Námestovo prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 2 C/9/2008 konal bez zbytočných prietáhov.

3. E. M... priznáva finančné zadostučinenie vo výške 4.000 EUR (slovom štyritisíc eur), ktoré je Okresný súd Námestovo povinný vyplatiť do 2 mesiacov odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Námestovo je povinný nahradiť E. M... trovy právneho zastúpenia vo výške 323,50 EUR (slovom tristodvadsaťtri eur päťdesiat eurocentov) na účet advokátskej kancelárie J., s. r. o. do 2 mesiacov odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť je preto možné považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Sťažovateľka namieta, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 C 9/2008 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 5 C 371/2001) došlo k porušeniu jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejedanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98).

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je odstránenie stavu právnej neistoty účastníka konania (napr. I. ÚS 41/02).

Zo sťažnosti, ako aj na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu sp. zn. 2 C 9/2008 vyplýva, že namietané konanie začalo 12. novembra 2001 doručením žaloby „o prikázanie nehnuteľnosti do výlučného vlastníctva“ pôvodnou navrhovateľkou. Zo sťažnosti možno vyvodiť, že sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v zásade v celom doterajšom priebehu namietaného konania, keďže v nej konkretizuje obdobia nečinnosti vo veci konajúcich súdov (od 11. novembra 2001 do 2. septembra 2002, od 4. februára 2008 do 18. októbra 2006 a od 23. júna 2009 do 19. apríla 2010), a zároveň tvrdí, že „jej právo na prejednanie veci bez zbytočných prietáhov je v konaní OS Námestovo č. k. 2 C/9/2008 porušované aj tým, že OS Námestovo v konaní vykonáva neustále nové dôkazy a to predovšetkým opakované žiadosti na správu katastra N. (14. 11. 2001, 18. 10. 2006, 21. 12. 2006, 24. 01. 2007, 22. 11. 2010), opakované žiadosti na obecny úrad O. (11. 10. 2002, 15. 05. 2009, 19. 04. 2010, 22. 11. 2010), opakované ustanovenie znalca na podanie znaleckého posudku (27. 01. 2009, 17. 03. 2011, 24. 11. 2011).“.

Z hľadiska posúdenia opodstatnenosti sťažnosti bolo pre ústavný súd dôležité zistenie, že sťažovateľka sa stala účastníčkou konania až na základe uznesenia okresného súdu sp. zn. 2 C 9/2008 z 15. júla 2010, ktorým rozhodol o zámene účastníkov konania tak, že namiesto pôvodnej navrhovateľky sa navrhovateľkou stala sťažovateľka; označené uznesenie okresný súd vydal na základe návrhu právneho zástupcu pôvodnej navrhovateľky z 2. júla 2010 označeného ako „Návrh na pripustenie zámeny účastníkov v konaní 2 C 9/2008“.

Z uvedeného vyplýva, že sťažovateľka sa stala účastníčkou konania na základe singulárnej sukcesie, čo zakladá jej právo namietať porušenie základného práva podľa čl. 48

ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v namietanom konaní v zásade len v období po 15. júli 2010. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na svoju doterajšiu judikatúru, podľa ktorej v prípade procesného nástupníctva na základe singulárnej sukcesie skúma možné porušenie označených práv v období, v ktorom bol sťažovateľ účastníkom posudzovaného konania (m. m. III. ÚS 209/03, III. ÚS 229/04, IV. ÚS 288/2010, I. ÚS 163/2011), pričom však prihliada tak na deň začatia konania na príslušnom súde, ako aj na dobu, ktorá uplynula od okamihu, keď sa sťažovateľ stal účastníkom posudzovaného konania (III. ÚS 229/04). Zároveň ústavný súd považoval za potrebné poukázať aj na svoj ďalší ustálený právny názor, podľa ktorého poskytuje ochranu základnému právu na konanie bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (a aj právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) len vtedy, ak bola sťažnosť pred ústavným súdom uplatnená v čase, keď k namietanému porušeniu označeného práva mohlo dochádzať, resp. jeho porušovanie v tom čase ešte mohlo trvať (m. m. I. ÚS 34/99, III. ÚS 20/00, II. ÚS 204/03, IV. ÚS 102/05).

Vychádzajúc z uvedených právnych názorov ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti nepodrobil preskúmaniu tú časť namietaného konania, počas ktorého nebola sťažovateľka jeho účastníčkou, teda sa ani nemohla nachádzať v stave právnej neistoty, a preto v tom čase ani nemohlo dochádzať k porušovaniu jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ani práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Pokiaľ ide o obdobie po 15. júli 2010, ústavný súd zo súdneho spisu zistil, že v tomto období okresný súd nariadil celkom deväť pojednávaní, z ktorých viacero následne odročil predovšetkým z dôvodu ospravedlnenej neúčasti sťažovateľky (sťažovateľka sa ospravedlnila z účasti na šiestich z týchto pojednávaní), pričom zároveň uskutočňoval procesné úkony súvisiace so zabezpečením znaleckého dokazovania (ustanovenie znalcov, rozhodovanie o zložení preddavku na znalecké dokazovanie a priznaní odmeny za vypracovanie znaleckých posudkov, úkony súvisiace s uplatnením námietky zaujatosti proti znalcovi sťažovateľkou).

Na základe svojich zistení ústavný súd konštatoval, že v období od 15. júla 2010 okresný súd v namietanom konaní v zásade plynulo konal, aj keď vzhľadom na dovtedajšiu

dĺžku posudzovaného konania mohla jeho činnosť efektívnejšie smerovať k meritórnemu rozhodnutiu veci, a teda aj k právoplatnému skončeniu namietaného konania.

Z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že nie každý priet'ah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (III. ÚS 199/02, I. ÚS 154/03). V prípade, ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že postup všeobecného súdu sa nevyznačoval takými významnými priet'ahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako zbytočné priet'ahy v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú (I. ÚS 38/04, III. ÚS 24/04).

Aplikujúc svoju ustálenú judikatúru na posudzovanú vec ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti dospel k záveru, že postup okresného súdu v namietanom konaní v období po 15. júli 2010, v ktorom bola sťažovateľka jeho účastníčkou, nevykazuje také priet'ahy (aj s prihliadnutím na jeho celkovú dĺžku), ktoré by bolo možné kvalifikovať ako zbytočné priet'ahy v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, čo zakladá dôvod na odmietnutie sťažnosti z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Ústavný súd zároveň zistil, že v období, v ktorom bola sťažovateľka účastníčkou namietaného konania, nepodala sťažnosť proti porušovaniu svojho práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“) adresovanú predsedovi okresného súdu, ktorú ústavný súd považuje v zmysle § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde za účinný prostriedok ochrany takých základných práv, ktoré súvisia so základným právom na súdnu ochranu, ako aj so základným právom na konanie bez zbytočných priet'ahov (napr. IV. ÚS 153/03, I. ÚS 214/09, III. ÚS 468/2010, II. ÚS 104/2011). Účinnosť takeého právneho prostriedku ochrany pred zbytočnými priet'ahmi v súdnom konaní potvrdzuje aj znenie zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorý vo viacerých ustanoveniach zdôrazňuje povinnosť sudcu konať bez zbytočných priet'ahov a ustanovuje za také priet'ahy aj disciplinárnú zodpovednosť [§ 2 ods. 2, § 30 ods. 4, § 52 ods. 1 v spojení s § 116 ods. 1 písm. b)]. Podobne aj zákon o súdoch v § 64 ods. 1

ustanovuje, že „Účelom vybavovania sťažnosti je zistiť, či v danej veci boli spôsobené prietahy v konaní...“. V zmysle prvej vety druhého odseku citovaného zákonného ustanovenia „Orgán, ktorý vybavuje sťažnosť, je povinný na účel zistenia stavu veci prešetriť všetky skutočnosti“. Napokon podľa tretieho odseku predmetného zákonného ustanovenia „Ak orgán poverený vybavovaním sťažnosti zistí, že sťažnosť je dôvodná, prijme a zabezpečí vykonanie opatrení na odstránenie nedostatkov, ak je to potrebné, vyvodí za vzniknuté nedostatky voči zodpovedným osobám dôsledky“.

V súvislosti s uvedeným ústavný súd zdôrazňuje, že vyčerpanie opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je oprávnený podľa osobitných predpisov, je jedným z atribútov prípustnosti sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a teda podmienkou konania vo veci individuálnej ochrany základných práv a slobôd pred ústavným súdom. Skutočnosť, že sťažovateľka v doterajšom priebehu namietaného konania sťažnosť podľa § 62 a nasl. zákona o súdoch nepodala, zakladá dôvod na odmietnutie jej sťažnosti ako neprípustnej.

Na základe uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť sťažovateľky podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti, ako aj z dôvodu jej neprípustnosti.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti bolo už bez právneho významu, aby ústavný súd rozhodoval o ďalších návrhoch sťažovateľky.

Nad rámec odôvodnenia tohto rozhodnutia ústavný súd považoval za potrebné zdôrazniť, že odmietnutie sťažnosti nebráni tomu, aby sa sťažovateľka opakovanou sťažnosťou uchádzala o ochranu svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ak postup okresného súdu v namietanom konaní nebude smerovať plynulo a efektívne k jeho právoplatnému skončeniu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. mája 2012